

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.8, „Икономика“

Изготвил становището: доц. д-р Мария Радославова Станимирова, научна специалност „Икономика и управление (селско стопанство)“, катедра „Аграрна икономика“ при Икономически университет – Варна (ИУ-Варна).

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.8 „Икономика“, област на висшето образование 3 „Социални, стопански и правни науки“, докторска програма „Икономика и управление (агробизнес)“, Университет за национално и световно стопанство – София (УНСС).

Основание за представяне на становището: участие в състава на Научно жури, утвърдено със Заповед № 1143/28.04.2026 г. на Заместник-ректора по научноизследователската дейност на УНСС.

Автор на дисертационния труд: Силвия Петрова Томова-Захариева

Тема на дисертационния труд: „Оценка на конкурентоспособността на селските райони в България“.

I. Информация за докторанта

Докторантът Силвия Петрова Томова-Захариева е зачислена със Заповед № 1316/30.04.2025 г. на Ректора на Университета за национално и световно стопанство в докторантура на самостоятелна подготовка срещу заплащане по докторска програма „Икономика и управление (агробизнес)“, професионално направление 3.8. „Икономика“, към катедра „Икономика на природните ресурси“. Срокът на подготовката е определен на пет години, считано от 22.04.2025 г. до 22.04.2030 г. Научен ръководител на докторанта е доц. д-р Мария Маринова Пенева.

Подготовката е осъществена в област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки“ при спазване на нормативните изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане и вътрешните правила на УНСС.

Докторантът е придобил образователно-квалификационна степен „бакалавър“ по специалност „Аграрен бизнес“ и образователно-квалификационна степен „магистър“ по „Аграрен бизнес“ в Университета за национално и световно стопанство. Академичната подготовка на кандидата е в съответствие с тематиката на дисертационния труд и осигурява необходимата теоретична основа за провеждане на научно изследване в областта на аграрната икономика и развитието на селските райони.

Професионалният опит на докторанта е свързан основно със счетоводна и административна дейност. Представената автобиография съдържа данни и за проведени стажове и практики в публичния сектор и в сферата на управлението на проекти, които допълват професионалния профил на кандидата.

Представените документи по процедурата дават основание да се приеме, че докторантът притежава необходимата подготовка за разработването на дисертационен труд по избраната проблематика.

II. Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд на Силвия Петрова Томова-Захариева е посветен на актуален и значим проблем, свързан с оценката на конкурентоспособността на селските райони в България. Темата е особено важна в контекста на нарастващите различия в социално-икономическото развитие на отделните региони, необходимостта от ефективно използване на ресурсите и прилагането на политики за устойчиво развитие на селските райони.

Актуалността на изследването се обуславя от ролята на селските райони за икономическото, социалното и териториалното развитие на страната, както и от необходимостта от разработване на надеждни подходи за оценка на тяхната конкурентоспособност. В условията на динамична икономическа среда и променящи се политики на Европейския съюз, въпросите, свързани с развитието на селските райони, придобиват все по-голяма значимост както за научната теория, така и за управленската практика.

Дисертационният труд е структуриран в увод, три глави, заключение, списък на използваната литература и приложения. В увода са формулирани обектът, предметът, целта, задачите, изследователската теза и хипотезите на изследването, като е налице

добра логическа обвързаност между поставените изследователски задачи и структурата на разработката.

В първа глава са разгледани теоретичните аспекти на конкурентоспособността и особеностите на селските райони като обект на икономически анализ. Представени са основни концепции, подходи и методи за изследване на конкурентоспособността, както и съществуващи модели за нейното измерване.

Втора глава е посветена на разработването на методически подход за оценка на конкурентоспособността на селските райони. Авторът адаптира и прилага модел за оценка на конкурентоспособността на ниво NUTS 3, като обосновава избора на показатели и изгражда система за сравнителен анализ между отделните райони.

Третата глава има подчертано приложен характер. В нея е извършена оценка на конкурентоспособността на селските райони в България за изследвания период, анализирани са резултатите и са формулирани изводи и препоръки, насочени към подобряване на политиките и практиките за развитие на селските райони.

В заключението са систематизирани основните резултати от проведеното изследване и са формулирани изводи, които кореспондират с поставената цел и потвърждават практическата приложимост на разработения подход.

Като цяло дисертационният труд представлява завършено научно изследване с ясно изразена практическа насоченост, добра логическа последователност и актуална проблематика, съответстваща на научната област и докторската програма.

III. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд е разработен в съответствие с изискванията за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ и отговаря на нормативните изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане и вътрешната нормативна уредба на Университета за национално и световно стопанство.

Дисертационният труд е посветен на актуален научен и приложен проблем, свързан с оценката на конкурентоспособността на селските райони в България. Значимостта на темата произтича от необходимостта от по-задълбочено познаване на факторите, определящи развитието на селските райони, както и от необходимостта от разработване на надеждни инструменти за тяхната сравнителна оценка. В условията

на задълбочаващи се регионални различия и нарастващи изисквания към политиките за устойчиво развитие на селските райони подобни изследвания имат съществено значение както за научната теория, така и за практиката.

Положителна оценка заслужава логическата последователност на изложението. Налице е ясно съответствие между формулираните цел, задачи, изследователска теза и хипотези. Авторът последователно изгражда изследването от теоретичния анализ през методическата разработка до приложението на предложения модел и интерпретацията на получените резултати.

Теоретичната част на дисертационния труд демонстрира добро познаване на съществуващите научни постановки, свързани с конкурентоспособността, регионалното развитие и особеностите на селските райони като обект на икономически анализ. Анализирани са различни подходи към дефинирането и измерването на конкурентоспособността, като са представени и критично осмислени редица научни виждания на български и чуждестранни автори. Това създава необходимата основа за разработването на собствен авторов подход към изследвания проблем.

Съществена силна страна на труда е разработването на адаптиран модел за оценка на конкурентоспособността на селските райони на ниво NUTS 3. Авторът използва като основа модела на Nuovari, Kangasharju и Alanen, който е доразвит и съобразен с българските условия чрез включването на индекс на локализация и индекс за оценка на регионалната конкурентоспособност, отчитащ спецификата на изследваните селски райони. По този начин е създадена методическа рамка, позволяваща по-пълно и обективно измерване на конкурентоспособността на селските райони.

Емпиричното изследване е реализирано върху значителен информационен масив и обхваща всички 21 области, определени като селски съгласно критериите на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР). Анализираният период от 2011 до 2021 г. позволява проследяване на динамиката в развитието на отделните райони и извеждане на устойчиви тенденции. Използваните данни са структурирани и обработени по начин, който позволява провеждането на задълбочен сравнителен анализ.

Положително впечатление прави стремежът на автора да премине отвъд чисто статистическото сравнение на районите. На основата на получените резултати са формирани конкурентни профили на отделните селски райони, което позволява идентифицирането както на техните силни страни и конкурентни предимства, така и на съществуващите ограничения и проблемни области. По този начин изследването придобива не само аналитична, но и ясно изразена практическа стойност.

В приложен аспект заслужава да се отбележи, че направените изводи и препоръки са пряко обвързани с резултатите от проведеното изследване. Формулирани са насоки за прилагане на по-диференцирани политики за развитие на селските райони, съобразени със спецификата и нивото на конкурентоспособност на отделните територии. Това повишава практическата приложимост на разработката и нейния потенциал за използване при формирането на политики и управленски решения.

Таблиците, фигурите и графичните материали са използвани целесъобразно и подпомагат представянето и интерпретацията на резултатите. Те са органично свързани с изложението и улесняват проследяването на основните зависимости и тенденции, установени в хода на изследването.

Авторефератът коректно отразява съдържанието на дисертационния труд, представената методология, постигнатите резултати и формулираните научни и научно-приложни приноси.

В обобщение считам, че дисертационният труд представлява завършено, методически обосновано и практически ориентирано научно изследване. Налице е ясна връзка между теоретичната постановка, разработения модел за оценка, проведеното емпирично изследване и направените изводи, което ми дава основание да оценя положително неговото съдържание и научна стойност.

IV. Оценка на публикациите на докторанта

По дисертационния труд са представени общо 3 научни публикации, всички самостоятелни авторски разработки. От тях 2 публикации са на български език, публикувани в сборници от научни форуми, и 1 публикация е на английски език, публикувана в международно научно списание. Не са представени публикации в съавторство. Представените публикации са тематично свързани с предмета на

дисертационното изследване и отразяват основни аспекти от разработваната проблематика.

V. Научни и практико-приложни приноси на дисертационния труд

Представените от автора научни и практико-приложни приноси са обосновани, кореспондират със съдържанието на дисертационния труд и намират потвърждение в проведеното изследване.

Към научните приноси следва да бъдат отнесени приносите, посочени от автора в т. 1 и т. 2 от справката за приносите, свързани с усъвършенстването на методическия инструментариум за оценка на конкурентоспособността на селските райони и приложението му в условията на България.

Практико-приложен характер имат приносите, формулирани в т. 3 и т. 4, които са насочени към извеждането на конкурентни профили на селските райони и разработването на научнообосновани насоки за провеждане на диференцирана политика за тяхното развитие.

Считам, че формулираните приноси са резултат от самостоятелна научноизследователска работа и представляват реален принос към изследванията в областта на регионалното развитие, конкурентоспособността и развитието на селските райони. Те притежават както научна стойност, така и практическа приложимост при разработването и прилагането на политики за развитие на селските територии.

VI. Въпроси по дисертационния труд

С оглед създаване на предпоставки за по-убедително защитаване на труда на докторанта и задълбочаване на научната дискусия, отправям следния въпрос към докторанта:

1. Въз основа на резултатите от проведеното изследване, кои са най-важните предпоставки за повишаване на конкурентоспособността на селските райони в България и кои от тях според Вас следва да бъдат приоритет на регионалната политика през следващите години?

VII. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

Представеният дисертационен труд представлява самостоятелно разработено, актуално и методически обосновано научно изследване, посветено на значим проблем в областта на регионалното развитие и аграрната икономика. В процеса на изследването докторантът демонстрира способност за критичен анализ на съществуващите теоретични постановки, умения за прилагане на подходящ методически инструментариум и способност за формулиране на аргументирани изводи и практически насоки. Разработеният подход за оценка на конкурентоспособността на селските райони, проведеното емпирично изследване и получените резултати свидетелстват за задълбочено познаване на изследваната проблематика и за успешно реализирана самостоятелна научноизследователска работа. Формулираните научни и практико-приложни приноси са обосновани и намират потвърждение в съдържанието на дисертационния труд.

Представените публикации по темата на дисертацията осигуряват необходимата апробация на постигнатите резултати и допринасят за тяхното популяризиране в научната общност.

Въз основа на изложеното считам, че дисертационният труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане и нормативната уредба на Университета за национално и световно стопанство за придобиване на образователната и научна степен „доктор“. Поради това давам положителна оценка на дисертационния труд и предлагам на уважаемото Научно жури да присъди на Силвия Петрова Томова-Захариева образователната и научната степен „доктор“ по професионално направление 3.8 „Икономика“, докторска програма „Икономика и управление (агробизнес)“.

29.05.2026 г.

гр. Варна

Изготвил становището:

(доц. д-р Мария Станимирова)

STATEMENT

**on a dissertation thesis for the award of the educational and scientific degree "Doctor"
in Professional Field 3.8 Economics**

Prepared by: Assoc. Prof. Maria Radoslavova Stanimirova, PhD, Scientific Specialty Economics and Management (Agriculture), Department of Agricultural Economics, University of Economics – Varna (UE–Varna)

Regarding: a dissertation thesis for the award of the educational and scientific degree “Doctor” in Professional Field 3.8 Economics, Higher Education Area 3 Social, Economic and Legal Sciences, Doctoral Programme “Economics and Management (Agribusiness)”, University of National and World Economy – Sofia (UNWE).

Grounds for presenting the Statement: participation as a member of the Scientific Jury approved by Order No. 1143/28.04.2026 of the Vice-Rector for Research Activity of the University of National and World Economy (UNWE).

Author of the dissertation thesis: Silvia Petrova Tomova-Zaharieva

Title of the dissertation thesis: “Assessment of the Competitiveness of Rural Areas in Bulgaria“.

I. Information about the Doctoral Candidate

Doctoral candidate Silvia Petrova Tomova-Zaharieva was enrolled by Order No. 1316/30.04.2025 of the Rector of the University of National and World Economy in an individual doctoral programme against payment under the doctoral programme “Economics and Management (Agribusiness)”, Professional Field 3.8 Economics, at the Department of Economics of Natural Resources. The period of preparation was determined to be five years, from 22.04.2025 to 22.04.2030. The doctoral supervisor is Assoc. Prof. Maria Marinova Peneva, PhD.

The doctoral preparation has been carried out within Higher Education Area 3 “Social, Economic and Legal Sciences” in compliance with the requirements of the Academic Staff Development Act of the Republic of Bulgaria, the Regulations for its implementation, and the internal regulations of the University of National and World Economy.

The doctoral candidate has obtained a Bachelor’s degree in Agribusiness and a Master’s degree in Agribusiness from the University of National and World Economy. The

candidate's academic background corresponds to the subject matter of the dissertation thesis and provides the necessary theoretical foundation for conducting scientific research in the field of agricultural economics and rural development.

The professional experience of the doctoral candidate is mainly related to accounting and administrative activities. The submitted curriculum vitae also contains information on internships and practical training in the public sector and in the field of project management, which further complement the candidate's professional profile.

The documents submitted within the procedure provide sufficient grounds to conclude that the doctoral candidate possesses the necessary qualifications and preparation for the development of a dissertation thesis in the selected research area.

II. General Presentation of the Dissertation Thesis

The dissertation thesis of Silvia Petrova Tomova-Zaharieva is devoted to a relevant and significant issue related to the assessment of the competitiveness of rural areas in Bulgaria. The topic is of particular importance in the context of increasing disparities in the socio-economic development of individual regions, the need for efficient resource utilization, and the implementation of policies aimed at the sustainable development of rural areas.

The relevance of the research stems from the role of rural areas in the economic, social, and territorial development of the country, as well as from the need to develop reliable approaches for assessing their competitiveness. In the context of a dynamic economic environment and evolving European Union policies, issues related to rural development are becoming increasingly important both for academic research and for policy-making and management practice.

The dissertation is structured into an introduction, three chapters, a conclusion, a list of references, and appendices. The introduction clearly defines the object, subject, aim, objectives, research thesis, and hypotheses of the study, demonstrating a strong logical connection between the research objectives and the overall structure of the dissertation.

The first chapter examines the theoretical aspects of competitiveness and the specific characteristics of rural areas as an object of economic analysis. It presents the main concepts, approaches, and methods for studying competitiveness, as well as existing models for its measurement.

The second chapter is devoted to the development of a methodological approach for assessing the competitiveness of rural areas. The author adapts and applies a competitiveness assessment model at the NUTS 3 level, justifying the selection of indicators and constructing a framework for comparative analysis among individual regions.

The third chapter has a distinctly applied focus. It presents an assessment of the competitiveness of rural areas in Bulgaria for the period under review, analyses the obtained results, and formulates conclusions and recommendations aimed at improving policies and practices for rural development.

The conclusion systematizes the main findings of the research and presents conclusions that correspond to the stated objectives and confirm the practical applicability of the proposed approach.

Overall, the dissertation thesis constitutes a completed scientific study with a clear practical orientation, sound logical structure, and an up-to-date research topic that is fully consistent with the scientific field and the doctoral programme.

III. Assessment of the Form and Content of the Dissertation Thesis

The submitted dissertation thesis has been developed in accordance with the requirements for the award of the educational and scientific degree “Doctor” and complies with the provisions of the Academic Staff Development Act of the Republic of Bulgaria, the Regulations for its implementation, and the internal regulations of the University of National and World Economy.

The dissertation addresses a relevant scientific and practical issue related to the assessment of the competitiveness of rural areas in Bulgaria. The significance of the topic stems from the need for a deeper understanding of the factors determining rural development, as well as from the necessity of developing reliable tools for their comparative evaluation. In the context of increasing regional disparities and growing demands on policies for sustainable rural development, research of this kind is of substantial importance both for academic theory and for practice.

A positive assessment should be given to the logical consistency of the dissertation. There is a clear correspondence between the stated aim, objectives, research thesis, and hypotheses. The author systematically develops the study from the theoretical analysis

through the methodological framework to the application of the proposed model and the interpretation of the obtained results.

The theoretical part of the dissertation demonstrates a sound understanding of existing scientific concepts related to competitiveness, regional development, and the specific characteristics of rural areas as an object of economic analysis. Various approaches to defining and measuring competitiveness are examined, and a number of scientific views advanced by Bulgarian and international scholars are critically analysed. This provides the necessary foundation for the development of the author's own approach to the research problem.

A significant strength of the dissertation is the development of an adapted model for assessing the competitiveness of rural areas at the NUTS 3 level. The author uses the model of Huovari, Kangasharju and Alanen as a basis and further develops it in accordance with Bulgarian conditions through the inclusion of a localization index and a regional competitiveness assessment index that takes into account the specific characteristics of the rural areas under study. In this way, a methodological framework has been established that allows for a more comprehensive and objective measurement of the competitiveness of rural areas.

The empirical research is based on a substantial body of information and covers all 21 regions classified as rural according to the criteria of the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). The analysed period from 2011 to 2021 makes it possible to trace the dynamics of regional development and identify sustainable trends. The data used have been structured and processed in a manner that enables an in-depth comparative analysis.

Particularly positive is the author's effort to move beyond a purely statistical comparison of regions. Based on the obtained results, competitive profiles of individual rural areas have been developed, making it possible to identify both their strengths and competitive advantages, as well as existing limitations and problematic areas. As a result, the study acquires not only analytical value but also a clearly expressed practical significance.

From an applied perspective, it should be noted that the conclusions and recommendations are directly linked to the results of the research. Guidelines have been formulated for the implementation of more differentiated rural development policies that

take into account the specific characteristics and level of competitiveness of individual territories. This enhances the practical applicability of the study and its potential use in policy formulation and managerial decision-making.

The tables, figures, and graphical materials have been used appropriately and contribute to the presentation and interpretation of the results. They are organically integrated into the text and facilitate the understanding of the main relationships and trends identified in the course of the research.

The abstract accurately reflects the content of the dissertation thesis, the methodology applied, the results achieved, and the formulated scientific and practical contributions.

In conclusion, I consider the dissertation thesis to be a completed, methodologically sound, and practice-oriented scientific study. There is a clear connection between the theoretical framework, the developed assessment model, the conducted empirical research, and the conclusions drawn, which provides sufficient grounds for a positive evaluation of its content and scientific value.

IV. Assessment of the Doctoral Candidate's Publications

A total of three scientific publications related to the dissertation thesis have been submitted, all of which are single-authored works. Of these, two publications are in Bulgarian, published in proceedings of scientific forums, and one publication is in English, published in an international scientific journal. No co-authored publications have been presented. The submitted publications are thematically related to the subject of the dissertation research and reflect key aspects of the investigated problem.

V. Scientific and Practical Contributions of the Dissertation Thesis

The scientific and practical contributions presented by the author are well substantiated, correspond to the content of the dissertation thesis, and are supported by the conducted research.

The scientific contributions include those identified by the author in items 1 and 2 of the statement of contributions, relating to the improvement of the methodological toolkit for assessing the competitiveness of rural areas and its application under the conditions of Bulgaria.

The practical contributions are represented by the contributions formulated in items 3 and 4, which focus on the development of competitive profiles of rural areas and the formulation of scientifically grounded guidelines for implementing a differentiated policy for their development.

I consider the identified contributions to be the result of independent scientific research and a genuine contribution to studies in the fields of regional development, competitiveness, and rural development. They possess both scientific value and practical applicability in the formulation and implementation of policies for the development of rural territories.

VI. Questions Regarding the Dissertation Thesis

With a view to providing an opportunity for a more comprehensive presentation of the dissertation research and to stimulating academic discussion, I would like to address the following question to the doctoral candidate:

1. Based on the results of the conducted research, what are the most important prerequisites for enhancing the competitiveness of rural areas in Bulgaria, and which of them, in your opinion, should be given priority within regional policy in the coming years?

VII. Overall Assessment of the Dissertation Thesis and Conclusion

The submitted dissertation thesis represents an independently developed, relevant, and methodologically sound scientific study devoted to a significant issue in the fields of regional development and agricultural economics. Throughout the research process, the doctoral candidate demonstrates the ability to critically analyse existing theoretical concepts, apply appropriate methodological tools, and formulate well-founded conclusions and practical recommendations.

The developed approach for assessing the competitiveness of rural areas, the conducted empirical research, and the results obtained demonstrate a thorough understanding of the research problem and the successful implementation of independent scientific research. The scientific and practical contributions are well substantiated and are fully supported by the content of the dissertation thesis.

The publications presented on the topic of the dissertation provide the necessary dissemination and validation of the achieved results and contribute to their promotion within the academic community.

Based on the above, I consider that the dissertation thesis meets the requirements of the Academic Staff Development Act of the Republic of Bulgaria, the Regulations for its implementation, and the regulations of the University of National and World Economy for the award of the educational and scientific degree “Doctor”.

Therefore, I give a positive assessment of the dissertation thesis and recommend that the esteemed Scientific Jury award Silvia Petrova Tomova-Zaharieva the educational and scientific degree “Doctor” in Professional Field 3.8 Economics, Doctoral Programme “Economics and Management (Agribusiness)”.

29 May 2026

Varna

Prepared by:

(Assoc. Prof. Mariya Stanimirova, PhD)